

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY

HANKINNAN KOHTEEN KUVAUS
LIITE 7 TARJOUSPYYNTÖÖN
'KESTÄVÄÄ KASVUA JA TYÖTÄ 2014 - 2020' –
RAKENNERAHASTO-OHJELMAN ARVIOINTI

Euroopan unioni
Euroopan aluekehitysrahasto
Euroopan sosiaalirahasto

Sisällysluettelo

1. HANKINNAN LÄHTÖKOHDAT

1.1. Tiivistelmä arvioinnin tavoitteista ja arvioinnille asetetuista vaatimuksista	3
1.2. Rakennerahasto-ohjelman rakenne ja toimintaympäristö	3
1.3. Arvioinnissa käytettävien käsitteiden määritelmät	5

2. ARVIOINNIN KOHDE

2.1. Yleistä	6
2.2. Arviointikysymykset	
2.2.1. Ohjelma	7
2.2.2. Toimintalinjat, rahastot ja temaattiset tavoitteet (vähähiilinen talous)	7
2.2.3. Investointiprioriteetit	
2.2.3.1. Yleistä	9
2.2.3.2. ESR:n pitkän aikavälin tulosindikaattorit	9
2.2.3.3. ESR:n erillisselvitettävät tulosindikaattorit	9
2.2.4. Erityistavoitteet	
2.2.4.1. Yleistä	10
2.2.4.2. Arviointikysymykset	11
2.3. Ohjelman poikkileikkaavat arviointikysymykset	
2.3.1. Horisontaaliset periaatteet	
2.3.1.1. Tasa-arvo	15
2.3.1.2. Yhtäläiset mahdollisuudet ja syrjimättömyys	15
2.3.1.3. Kestävä kehitys	15
2.3.2. Ohjelman hallinto ja toimeenpano	16

3. ARVIOINNIN TOTEUTTAMINEN

3.1. Arvioinnin toteutus	16
3.2. Tietoaineistot	17
3.3. Työsuunnitelma arvioinnin toteuttamiseksi	17
3.4. Matkojen sisältö ja matkakustannukset	19
3.5. Taustamateriaalia	19

1. HANKINNAN LÄHTÖKOHDAT

1.1. Tiivistelmä arvioinnin tavoitteista ja arvioinnille asetetuista vaatimuksista

Suomen rakennerahasto-ohjelman arviointi on Suomelle EU:n jäsenvaltiona asetuksella annettu tehtävä. Arvioinnin tehtävänä on arvioida ohjelman vaikutuksia, vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Tavoitteena on saada arvioinnin avulla vastauksia kysymyksiin ohjelman tavoitteiden toteutumisesta, toimivista ja toimimattomista käytännöistä sekä hallinnointimallin toimivuudesta. Tavoitteena on myös viestiä tehokkaasti eri sidos- ja kohderyhmille ohjelman vaikutuksista.

Työ- ja elinkeinoministeriö toimii työn tilaajana. Arvioinnille on asetettu lainsäädännössä vaatimukset, jotka koskevat ohjelman vaikutusten, vaikuttavuuden ja tehokkuuden arviointia. Arvioinnin käytännön toteuttamisen lähtökohtana ovat erityistavoitteet ja niihin tilaajan tarkentamat kohteet. Lisäksi arvioinnin kohteena ovat horisontaaliset periaatteet, vähähiilisyys sekä ohjelman hallinto ja toimeenpano.

Tilaaja edellyttää koko ohjelmasta yleisen tuloksellisuustarkastelun, joka sisältää indikaattoritason tarkastelun. Tämän lisäksi arviointia on syvennettävä laadullisella tutkimuksella. Arviointi etenee erityistavoitteista muille ohjelmarakenteen tasoille. Lopputuloksena ovat johdopäätökset ohjelman tuloksellisuudesta.

Arvioinnin toteutus on aikataulutettu siten, että arvioinnin loppuraportti tulee olla valmis 30.6.2019 mennessä. Lisäksi tilaaja käyttää jo arvioinnin toteutuksen aikana saatuja tuloksia raportoidessaan seurantakomitealle ohjelman toteutuksen edistymisestä.

Hankinnan kuvauksen luvussa 1 on esitelty hankinnan lähtökohdat sekä arvioinnin yhteydessä käytettävät käsitteet. Luvuissa 2 ja 3 on esitetty tilaajan toimeksiannot sekä arvioinnin toteutus.

1.2. Rakennerahasto-ohjelman rakenne ja toimintaympäristö

Suomi toteuttaa rakennerahastovaroilla 'Kestävää kasvua ja työtä 2014 - 2020' -toimenpideohjelmaa, joka sisältää sekä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) että Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tuella osarahoitettavat toimenpiteet. Työ- ja elinkeinoministeriö toimii rakennerahasto-ohjelman hallintoviranomaisena Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1303/2013 (jäljempänä yleisasetus) 125 artiklan mukaisesti. Ohjelma-asiakirja löytyy www-sivulta <https://www.rakennerahastot.fi/documents/10179/43217/Ohjelma-asiakirja+valmis.pdf/>

Rakennerahastojen toimenpideohjelma on osa Euroopan komission kanssa solmittua **kumppanuussopimusta**. Kumppanuussopimus on syntynyt niiden tavoitteiden ja haasteiden pohjalta, jotka asetetaan Eurooppa 2020 -strategiassa, sen kansallisessa toimenpideohjelmassa ja neuvoston maakohtaisissa suosituksissa. Kumppanuussopimus löytyy www-sivulta <https://www.rakennerahastot.fi/documents/10179/43217/kumppanuussopimus.pdf/>.

Rakennerahasto-ohjelman arviointi on Suomelle EU:n jäsenvaltiona lainsäädännössä asetettu velvoite. Velvoite on asetettu yleisasetuksen 56 artiklassa. Sen mukaan hallintoviranomaisen on varmistettava, että **ohjelmaa** ja sen vaikutuksia, tehokkuutta ja vaikuttavuutta arvioidaan arviointisuunnitelman perusteella. Ohjelmakauden aikana on vähintään kerran tehtävä arviointi, jossa tarkastellaan, miten ERI -rahastoista maksettu tuki on edistänyt kunkin **toimintalinjan** mukaisia tavoitteita.

Yleisasetuksen 54 artiklan mukaisesti arvioinnin päämäärä on ohjelmien suunnittelun ja täytäntöönpanon parantaminen sekä ohjelmien vaikutusten, tehokkuuden ja vaikuttavuuden arviointi. Ohjelmien vaikutukset on arvioitava kunkin **ERI-rahaston tehtävien** perusteella käyttäen vertailuperusteina älykkäiseen, kestäväan ja osallistavaan kasvuun tähtäävän **unionin strategian** tavoitteita ja ottaen huomioon ohjelman koon suhteessa tarvittaessa ohjelma-alueen bruttokansantuotteen ja työttömyyden. Siten ohjelman vaikutukset on arvioitava myös EAKR- ja ESR- rahastojen tehtävien perusteella vertaamalla Eurooppa 2020 -strategian ja sen kansallisen toimenpideohjelman tavoitteisiin. ERI -rahastojen tehtävät on rakennerahastojen osalta asetettu EAKR- asetuksen 2 artiklassa ja ESR- asetuksen 2 artiklassa.

Kumppanuussopimuksen sisältämien ohjelmien, myös rakennerahasto-ohjelman, sisältö on poimittu Eurooppa 2020 -strategian **temaattisista tavoitteista**, jotka on asetettu lainsäädäntöön yleisasetuksen 9 artiklassa. Ohjelma myötävaikuttaa siten osaltaan strategian mukaisten tavoitteiden toteutumiseen Suomessa.

Kumppanuussopimukseen sisältyvien kaikkien ohjelmien temaattiset tavoitteet on lueteltu kumppanuussopimuksen 1.3 – kappaleen taulukossa 5 '*ERI -rahastojen interventiologiikka*'. Sisällöt, joissa ERI -rahastot voivat toimia täydentävästi, on lueteltu 2.1.1 – kappaleen taulukossa 11 '*Esimerkkejä aloista, joissa rahastot voivat toimia täydentävästi*'. Taulukko on yksi lähtökohta ohjelman ylittävälle arvioinnille, jossa on huomioitava ohjelman toimenpiteet osana toimintaympäristöään. Ohjelman arviointi osana toimintaympäristöään on tilaajan valinta, joka perustuu arvioinnin laajempaan käytettävyyteen sekä ohjelman toimenpiteiden vuorovaikutukseen ja täydentävyyteen suhteessa toimintaympäristössä tehtyihin muihin toimenpiteisiin.

Temaattiset tavoitteet on muunnettu kutakin ERI -rahastoa koskeviksi prioriteeteiksi ja ne vahvistetaan rahastokohtaisissa säännöissä. Rakennerahasto-ohjelman osalta prioriteetit on vahvistettu **investointiprioriteeteina** EAKR -asetuksen (1301/2013) 5 artiklassa ja ESR – asetuksen (1304/2013) 3 artiklassa. Tulosindikaattorit ovat investointiprioriteettien tavoitteiden määrällinen ilmaisu.

Erityistavoitteet ovat tuloksia, joita edistetään investointiprioriteeteissa toteutettavien toimien avulla. Erityistavoitteessa tavoiteltuja muutoksia mitataan tulosindikaattoreilla. Erityistavoitteet ovat ohjelman interventiologiikan ydin. Erityistavoitteet ovat kansallisesti määriteltäviä.

Erityistavoitteiden vaikutus- ja vaikuttavuustutkimuksen kohteet on valittu Eurooppa 2020 –strategian kansallisen toimenpideohjelman tavoitteiden, tilaajan asettaman arvioinnin ohjausryhmän valmistelemien ja seurantakomitean hyväksymien painotusten sekä lainsäädännössä asetettujen horisontaalisten periaatteiden pohjalta. Arviointisuunnitelmassa (liite 8) esitetyt painotukset ovat: Pk-yritysten kilpailukyky, erityisesti pk- yritysten kasvu ja kansainvälistyminen; Innovaatiot älykkään erikoistumisen näkökulmasta, taustalla elinkeinorakenteen monipuolistaminen; Työllisyysvaikutukset ja työllistyminen, ml. osaamisen kehittäminen, sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta sekä tuottavuus ja hyvinvointi; Vähähiilisyys. Vaikutus- ja vaikuttavuustutkimuksen kohteet on esitetty kappaleessa 2.2.4.2.

Kuva 1. Ohjelman interventiologiikan rakenne

1.3. Arvioinnissa käytettävien käsitteiden määritelmät

Kuten edellä on todettu, ohjelmasta on yleisasetuksen mukaisesti arvioitava sen vaikutuksia, vaikuttavuutta ja tehokkuutta. Vaikutukset tässä yhteydessä tarkoittavat saavutettuja tuloksia, jotka johtuvat ohjelman toimeenpanosta (interventioista). Vaikutusarvioinnilla vastataan kysymykseen, millaisia tuloksia, toimenpiteitä ja muutoksia ohjelman toimeenpano tuotti.

Vaikuttavuus tarkoittaa tämän arvioinnin yhteydessä kykyä aikaansaada tavoiteltuja vaikutuksia eli odotettuja tuloksia (vrt. luku 2.1. kohta 2). Käsite perustuu tavoitteiden asettamiseen ja niiden saavuttamiseen. Vaikuttavuuden arviointi sisältää myös niiden tekijöiden tunnistamisen, jotka edistävät tai estävät vaikuttavuutta. Vaikuttavuusarvioinnilla vastataan kysymykseen, tuottiko ohjelman toimeenpano tavoiteltuja vaikutuksia eli odotettuja tuloksia. Tämän perusteella vastataan kysymykseen, toimiko ohjelman interventiologiikka.

Tehokkuuden käsitteellä tarkoitetaan tässä optimaalista toteutusta resurssien, ajan, tavan ja keinojen näkökulmasta. Tehokkuus jakautuu laadulliseen ja määrälliseen näkökulmaan. Laadullisella tehokkuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä niiden toimenpiteiden toimivuutta, joiden avulla arvioinnin kohteena olevaa ohjelmaa toteutetaan. Määrällisellä tehokkuudella tarkoitetaan kustannusten suhdetta tuotoksiin.

Rakennerahasto-ohjelman toteutuksen keinoja ovat ohjelman hallinto ja toimeenpano. Laadullista tehokkuutta arvioidaan ohjelman hallinnon ja toimeenpanon toimivuuden näkökulmasta (vrt. luvut 2.3.2. ja 3.1.). Ohjelman hallinnon ja toimeenpanon toimivuuden arviointi sisältää myös määrällisen tehokkuuden näkökulman, kun arvioidaan tehtyjen toimenpiteiden ja kustannusten välistä suhdetta (kustannustehokkuus).

Tuloksellisuuden arvioinnilla tarkoitetaan sen laajassa merkityksessä kokonaisuutta, jonka muodostavat yleinen tuloksellisuustarkastelu sekä vaikutus- ja vaikuttavuusarviointi. Yleinen tuloksellisuustarkastelu puolestaan muodostuu ohjelman läpileikkaavista indikaattoritason tuloksista, joita tuetaan analyyseillä ohjelman toimintaolosuhteista, toteutuksesta ja hallinnon toiminnasta sekä mm. hankehakujen toteuttamiseen ja onnistumiseen liittyvistä kysymyksistä. (vrt. luku 3.1.)

2. ARVIOINNIN KOHDE

2.1. Yleiset arviointia koskevat vaatimukset

1. Arvioinnin sisällöllinen kohde on ”Kestävää kasvua ja työtä 2014 – 2020” –ohjelma. Arvioijan on tuotettava vastaukset ohjelman, rahastokohtaisten tehtävien ja toimintalinjojen toteutumisesta sekä myös horisontaalisten periaatteiden ja ohjelman hallinnon ja toimeenpanon toteutumisesta.

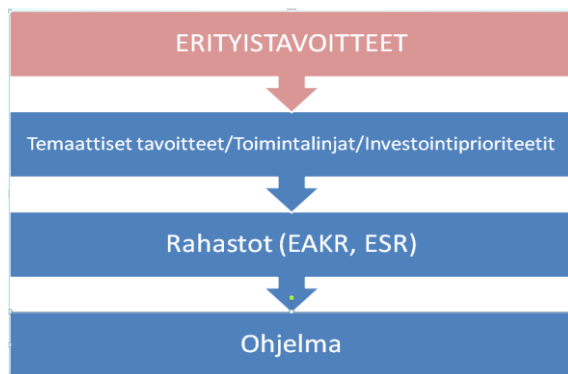
Arviointi on suoritettava vertaillen ohjelman toimeenpanon (interventioiden) tuloksellisuutta Eurooppa 2020 -strategian ja sen kansallisen toimeenpano-ohjelman tavoitteisiin. Nämä ovat arvioinnille asetetut lakisääteiset vaatimukset ja siten arvioinnin päätehtävät.

2. Toimittajan on vastattava jokaisella ohjelmarakenteen tasolla kysymyksiin,
 - Saavutettiin tavoitteet? (Ohjelmassa tavoitteet on ilmaistu tuloksina.)
 - Jos, niin millä tavalla; millaisilla toimenpiteillä?
 - Jos ei, niin minkä vuoksi?

Kysymyksiin vastattaessa on esitettävä analyysi syistä tehtyyn johtopäätökseen. Tavoitellut tulokset ovat nähtävillä ohjelman erityistavoitekohtaisista kuvauksista.

3. Ohjelman sisältöjä koskevan arvioinnin tulee valtakunnallisen näkökulman lisäksi sisältää alueellinen näkökulma. Tarkastelutaso on tällöin lähtökohtaisesti suuraluetaso (Itä- ja Pohjois-Suomi sekä Etelä- ja Länsi-Suomi). Mikäli arvioinnin kohteen kannalta on relevanttia, voidaan valita tarkastelutasoksi vaihtoehtoisena tai lisänä neljän suuralueen näkökulma. Arviointikohteesta riippuen voidaan rajata kohteeksi myös tietty alue tai tietyt alueet.
4. Ohjelman toteutumista on arvioitava osana toimintaympäristöään. Arvioinnissa syntyvät johtopäätökset on suhteutettava ohjelman toimintaympäristöön ja arvioitava ohjelman toimenpiteiden merkitystä kussakin sisältökokonaisuudessa.
5. Seuraavassa luvussa on esitetty arvioinnin kohteet ohjelmarakenteen eri tasoilla sekä horisontaalisten periaatteiden, vähähiilisen talouden toteutumisen ja ohjelman hallinnon ja toimeenpanon arvioinnin osalta. Arviointikysymykset etenevät ohjelmarakenteessa yleisestä yksityiseen. Erityistavoitetaso on kuitenkin ohjelman interventiologiikan ydin ja siten työn lähtökohta. Arvioijan on vastattava arviointikysymyksiin etenemällä yksityisestä yleiseen, ts. erityistavoitteiden saavuttamista koskevien vastausten perusteella luonteeltaan yleisempiin kysymyksiin. Etenemisessä on yhtäaikaaisesti huomioitava kohdassa 3.1. tarkemmin eritelty arvioinnin toteuttaminen.

Kuva 2. Arvioinnin tasot

2.2. Arviointikysymykset

2.2.1. Ohjelma

Ohjelman tuloksellista ja vaikuttavaa toteutumista koskevat arvioinnin pääkysymykset ovat

1. Miten ohjelmalla on edistetty älykkääseen, kestävään ja osallistavaan kasvuun tähtäävän Eurooppa 2020 –strategian ja sen kansallisen toimenpideohjelman toteuttamista?
2. Miten ohjelma on saavuttanut tavoitteensa?
3. Millaiset ovat ohjelman toimenpiteiden vaikutukset osana toimintaympäristöään?
4. Onko ohjelman strategia toimiva?

Ohjelman toteutusta arvioitaessa tulee arvioinnin ja siitä tehtävien johtopäätösten vastata yleisasetuksen 56 artiklassa arvioinnille asetettiin vaatimuksiin ohjelman ja sen vaikutusten, tehokkuuden ja vaikuttavuuden arvioinnista. **Arviointikysymyksiin on vastattava luvun 2.1. kohdan 2 mukaisesti.**

Ohjelman investointistrategia on esitetty ohjelma-asiakirjan sivuilla 20 - 21.

2.2.2. Toimintalinjat, rahastot ja temaattiset tavoitteet (vähähiilinen talous)

Yleisasetuksen 56 artiklassa asetetun vaatimuksen mukaisesti arvioinnin on vastattava kysymyksiin **toimintalinjojen** toteutumisesta. **Arviointikysymyksiin on vastattava luvun 2.1. kohdan 2 mukaisesti.** Toimintalinjojen tavoitteet on ohjelmassa esitetty toimintalinjojen osikoissa.

1. Millä tavoin pk-yritysten kilpailukyky on parantunut toimintalinjan 1 toimenpiteillä?

Toimintalinjaa rahoitetaan EAKR:n tuella. Toimintalinjalla toteutetaan temaattisia tavoitteita (3) Pk-yritysten kilpailukykyyn parantaminen, sekä (4) Vähähiiliseen talouteen siirtymisen tukeminen kaikilla aloilla.

2. Millä tavoin uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen on parantunut toimintalinjan 2 toimenpiteillä?

Toimintalinjaa rahoitetaan EAKR:n tuella. Toimintalinjalla toteutetaan temaattisia tavoitteita (1) Tutkimuksen, teknologian kehittämisen ja innovoinnin tehostaminen, sekä (4) Vähähiiliseen talouteen siirtymisen tukeminen kaikilla aloilla.

3. Millä tavoin työllisyyttä ja työvoiman liikkuvuutta edistetty toimintalinjan 3 toimenpiteillä?

Toimintalinjaa rahoitetaan ESR:n tuella. Toimintalinjalla toteutetaan temaattista tavoitetta (8) Kestävien ja laadukkaiden työpaikkojen edistäminen ja työvoiman liikkuvuuden tukeminen.

4. Millä tavoin koulutusta, ammattitaitoa ja elinikäistä oppimista on edistetty toimintalinjan 4 toimenpiteillä?

Toimintalinjaa rahoitetaan ESR:n tuella. Toimintalinjalla toteutetaan temaattista tavoitetta (10) Investoiminen koulutukseen, ammattitaidon hankkimiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

5. Millä tavoin sosiaalista osallisuutta ja köyhyden torjuntaa on edistetty toimintalinjan 5 toimenpiteillä?

Toimintalinjaa rahoitetaan ESR:n tuella. Toimintalinjalla toteutetaan temaattista tavoitetta (9) Sosiaalisen osallisuuden edistäminen ja syrjinnän torjunta.

6. Vähähiilisen talouden edistämistä koskeva temaattinen tavoite koskee kaikkia toimintalinjoja. Toimittajan on vastattava kysymykseen, millä tavoin ohjelmalla on tuettu siirtymistä vähähiiliseen yhteiskuntaan?

Toimintalinjojen arvioinnin lisäksi erityistavoitteita (kohta 2.2.4.) arvioitaessa on tehtävä johtopäätöksiä myös temaattisten tavoitteiden ja rahastokohtaisten tavoitteiden toteutumisesta.

Tilaa kumppanuussopimuksen vastuutahona vastaa kumppanuussopimusta koskevasta yhteistyöstä muiden ERI -rahastojen ohjelmien hallintoviranomaisten kanssa. Toimittajan tehtävänä on arvioida **temaattisten tavoitteiden** toteutumista rakennerahasto-ohjelman arvioinnin näkökulmasta. Tilaa hyödyntää johtopäätöksiä suorittaessaan yhteenvedon kumppanuussopimuksen tavoitteiden toteutumisesta. **Arviointikysymykseen on vastattava luvun 2.1. kohdan 2 mukaisesti.** Arviointikysymyksenä on:

Miten kumppanuussopimukseen sisältyvät temaattiset tavoitteet ovat toteutuneet?

Arvioinnin on myös vastattava **rahastokohtaisten tavoitteiden** toteutumista koskeviin kysymyksiin

1. Miten rahastojen tavoitteet ovat toteutuneet rahastojen yhteisvaikutuksen avulla?
2. Miten EAKR:n tavoitteet ovat toteutuneet?
3. Miten ESR:n tavoitteet ovat toteutuneet?

Tavoitteet on ilmaistu rahastokohtaisissa asetuksissa **rahastojen tehtävinä. Arviointikysymyksiin on vastattava luvun 2.1. kohdan 2 mukaisesti.** Ohjelman vaikutukset arvioitava kunkin ERI -rahaston tehtävien perusteella käyttäen vertailuperusteena Eurooppa 2020 -strategian ja sen kansallisen toimenpideohjelman tavoitteita. Kysymystä 1 koskevat tarkemmat arviointikysymykset on eritelty luvussa 2.2.4.2.

2.2.3. Investointiprioriteetit

2.2.3.1. Yleistä

Temaattiset tavoitteet on rahastokohtaisissa asetuksissa jaettu investointiprioriteetteihin. Tässä arvioinnissa tulos- ja tuotosindikaattoritietojen toteutumista arvioidaan muiden ohjelmarakenteen tasojen lisäksi investointiprioriteettitasolla. Indikaattorien toteuman arviointi on osa yleistä tuloksellisuustarkastelua. Tilaaja raportoi indikaattoritiedot vuosiraporteissa sekä edistymiskertomuksissa investointiprioriteeteittain. Tulos- ja tuotosindikaattorit on lueteltu ohjelman liitteissä 2 ja 3. Indikaattoritietojen analyysin vaatimukset kokonaisuutena on esitetty luvussa 3.1.

2.2.3.2. ESR:n pitkän aikavälin tulosindikaattorit

Seurantajärjestelmistä saatavat indikaattoritiedot analysoidaan luvussa 3.1. esitetyn mukaisesti. Tämän lisäksi toimittajan on tuotettava edustavan otoksen avulla pitkän aikavälin tulosindikaattoritiedot niistä ESR –rahoitteisista hankkeista, joissa on osallistujina henkilöitä. Tiedot on pystyttävä yleistämään investointiprioriteettitasolla. Tiedot on eriteltävä sukupuolen mukaan. Tiedot on tuotettava enintään neljä kertaa sopimusaikana. Tilaaja määrittää kyseisten, enintään neljän työkokonaisuuden suorittamisen tarkat ajankohdat. Ajankohdat ajoittuvat ta-saisesti sopimusaikalle. Toimittajan on hyödynnettävä tuottamia tietoja laajemmassa tulok-sellisuuden arvioinnissa.

Toimittajan on selvitettävä otokseen poimittuneiden henkilöiden tilanteessa tapahtuneet muutokset kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun henkilöt lopettivat ESR:stä rahoitettuun toimenpiteeseen osallistumisen. Selvitettävät asiat ilmenevät ESR -asetuksen liitteestä 1 kohta 4 sekä komission ohjeesta ”Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy, European Social Fund, Guidance document, June 2015” kohta 3.1.3.; liite B kohta 2.2.

Tilaaja ratkaisee, miten toimittaja suorittaa toimeksiannon (puhelimitse tai sähköinen kysely). Toimittaja vastaa toimeksiannon kuluista, ellei yhdessä muuta sovita. Henkilöiden tilanteessa tapahtuneiden muutosten selvittämisen lisäksi työhön sisältyy saadun aineiston käsittely, analyysi ja johtopäätökset. Toimittajan on varauduttava siihen, että otanta ja kysely on toistettava, jos yhdessä otoksessa poimittuneilta osallistujilta ei saada riittävää määrää pitkän aikavälin tulosindikaattoritietoja. Oikeudet toteutustapaan, jolla tiedot tuotetaan, jäävät tilaajalle. Tilaajan on kuvattava tiedonkeruun toteutustapa loppuraportissa.

Toimittaja sitoutuu kiinnittämään tietosuojaan erityistä huomiota, koska aineisto voi sisältää arkaluonteista tietoa, joista ilmaiseminen on lailla ankarasti kiellettyä. Tietosuojasysteemin tilaajalla on oikeus edellyttää, että toimittaja suorittaa työn tilaajan tiloissa ja laitteilla valvonnan alaisena. Työn suorittamisesta ei makseta erillistä korvausta, vaan kustannukset sisältyvät kokonaishintaan. Riippumatta siitä, suoritetaanko edellä mainittu työ toimittajan tai tilaajan tiloissa ja laitteilla, on toimittaja velvollinen palauttamaan kaiken osallistujatietoihin liittyvän aineiston tilaajalle viipymättä, kun niitä ei enää tarvita toimeksiannon suorittamiseen. Tietojen arkaluonteisuuden vuoksi palauttaminen tulee tapahtua projektisuunnitelmassa erikseen sovit-tavalla tavalla.

2.2.3.3. ESR:n erillisselvitettävät tulosindikaattorit

ESR:n tulosindikaattoreihin sisältyy neljä (4) erillisselvitettävää indikaattoria. Tilaaja tuottaa indikaattoreiden numeroarvot investointiprioriteettitasolla. Näistä kolmen (3) indikaattorin numeroarvot tuotetaan osallistujien antamien tietojen pohjalta. Tiedot kerätään lomakkeilla (liitteet 9.1. – 9.7.). Toimittajan on tuotettava kyseisistä indikaattoreista sisällön analyysi, joka muodostaa yhdessä numeraalisten tietojen kanssa kyseisten toimenpiteiden tuloksellisuuden arvioinnin. Indikaattorit ovat

- 32 Hankkeisiin osallistuneiden työorganisaatioiden parantunut hyvinvointi,
- 35 Osallistujille osuvampi koulutus työelämän vaatimuksiin sekä
- 36 Osallistujien parantunut työ- ja toimintakyky.

Tulosindikaattoreita koskevat arviointikysymykset ovat:

32 Mitkä lopetusilmoituksen kysymyslistassa esitetyt tekijät vaikuttavat eniten työhyvinvoinnin parantumiseen organisaatiossa? Painottuvatko eri tekijät samanlaisina kaikissa organisaatiotyypeissä? Mitkä organisaatiotyypit hyötyvät tällaisista hankkeista eniten?

35 Millaisille kohderyhmille koulutukset ovat olleet osuvimpia?

36 Millaiset toimenpiteet vaikuttavat eniten osallistujien työ- ja toimintakyvyn parantumiseen? Onko eroja eri ikäryhmissä ja koulutustaustassa? Toimittajan on tässä yhteydessä hyödynnettävä sosiaali- ja terveysministeriön rahoittaman valtakunnallisen kehittämishankkeen tuottamaa aineistoa.

Arviointikysymysten lopullinen muotoilu sekä menetelmien lopullinen valinta tapahtuu arviointityön aikana, kun tietoaineiston saatavuus tarkentuu suhteessa arvioitaviin kohteisiin.

Valitun toimittajan on arviointityön aikana viipymättä esitettävä edellä esitettyjen kysymysten kysymyksenasettelun muuntamista, mikäli työ edellä mainituin kohdennuksin ei tuota tuloksia käytettävissä olevan tietoaineiston pohjalta tai muusta vastaavasta syystä. Tarkennuksen muuntaminen voi tarkoittaa arvioinnin kohteen laajentamista, supistamista tai uutta kohdetta aiemmin esitetyn tilalle. Muunnokset on perusteltavien esitettävä tilaajalle, ja tilaajan on hyväksyttävä ne. Esitetyllä ja hyväksytyllä muunnoksella ei ole vaikutusta hankinnan kokonaishintaan. Kyse ei ole lisätyöstä tai lisätilauksesta, vaan hankinnan kohteen tarkentamisesta.

Tilaaaja tuottaa indikaattoreiden numeroarvot vuoden 2018 vuosiraporttiin, joka on toimitettava 30.6.2019 mennessä. Arvot ovat kumulatiivisia koskien jaksoa 2014 – 31.12.2018. Toimeksiantoon sisältyviin arviointikysymyksiin vastaamiseksi tehtävä työ on kuitenkin aloitettavissa vuoden 2018 jälkipuoliskolla. Tällöin työ perustuu työn suorittamisajankohtana saatavissa oleviin arvoihin. Mikäli arvoissa ilmenee vuoden 2018 jälkipuoliskon toteutumien perusteella olennaisia muutoksia, on toimittajan täydennettävä johtopäätöksiä vuonna 2019. Toimittajan on hyödynnettävä tuottamia tietoja laajemmassa tuloksellisuuden arvioinnissa.

Indikaattorin 33 ”Hankkeet, jotka ovat saaneet validoinnin kehittämälleen tasa-arvoa edistävälle tuotteelle” osalta tilaaja tuottaa numeroarvon, joka on toimittajan hyödynnettävissä erityistavoitetta 8.1. koskevassa tarkastelussa sekä arvioitaessa tasa-arvon horisontaalisen periaatteen toteutumista. Tilaaaja tuottaa arvon vuoden 2018 loppuun mennessä.

2.2.4. Erityistavoitteet

2.2.4.1. Yleistä

Erityistavoitteet ovat, kuten aiemmin on todettu, ohjelman interventiologiikan ydin.

Erityistavoitteiden toteutumista arvioitaessa on tehtävä johtopäätöksiä ohjelman tavoitteiden, toimintalinjojen, rahastojen tehtävien sekä temaattisten tavoitteiden toteutumisesta verrattuna Eurooppa 2020 –strategian ja sen kansallisen toimenpideohjelman tavoitteisiin. Investointiprioriteettitasolla on tuotettava tulos- ja tuotosindikaattoritietojen analyysi osana yleistä tuloksellisuuden tarkastelua.

Rahastojen, toimintalinjojen sekä erityistavoitteiden välillä on keskinäisiä syy-yhteyksiä, joiden toimivuutta on arvioitava. Erityisesti rahastoja koskevaa kysymystä, miten rahastojen tavoitteet ovat toteutuneet rahastojen yhteisvaikutuksen avulla, on erityistavoitteiden tasolla tarkasteltava ainakin niiden kysymysten pohjalta, jotka tilaaja on asettanut kohdassa 2.2.4.2.

Tarjoajan on tehtävä esitys arvioinnin toteuttamisesta menetelmineen kustakin erityistavoitteesta. Arviointikysymysten lopullinen muotoilu sekä menetelmien lopullinen valinta tapahtuu arviointityön aikana, kun tietoaineiston saatavuus tarkentuu suhteessa arvioitaviin kohteisiin.

Valitun toimittajan on arviointityön aikana viipymättä esitettävä kohdassa 2.2.4.2. esitettyjen kysymysten kysymyksenasettelun muuntamista, mikäli tutkimus edellä mainituin kohdennuksin ei tuota tuloksia käytettävissä olevan tietoaineiston pohjalta tai muusta vastaavasta syystä. Tarkennuksen muuntaminen voi tarkoittaa arvioinnin kohteen laajentamista, supistamista tai uutta kohdetta aiemmin esitetyn tilalle. Muunnokset on perusteltavina esitettävä tilaajalle, ja tilaajan on hyväksyttävä ne. Esitetyllä ja hyväksytyllä muunnoksella ei ole vaikutusta hankinnan kokonaishintaan. Kyse ei ole lisätyöstä tai lisätilauksesta, vaan hankinnan kohteen tarkentamisesta.

Seuraavassa on esitetty laadullisen vaikutus- ja vaikuttavuustutkimuksen arviointikysymykset. Poikkeuksena ovat erityistavoitteet 1.2 ja 8.1 sekä toimintalinjojen 1 ja 2 työllisyysvaikutukset, joiden arvioinnissa tilaaja edellyttää yleisen tuloksellisuustarkastelun.

2.2.4.2. Erityistavoitteita koskevat arviointikysymykset

Arviointikysymyksiin on vastattava luvun 2.1. kohdan 2 mukaisesti.

Komission määritelmän mukaisesti pk-yritykset tarkoittavat mikro- ja pk-yrityksiä. Määritelmää on sovellettava arvioinnissa.

Toimintalinja 1 Pk-yritysten kilpailukyky

Toimintalinjan erityistavoitteissa on arvioitava:

Miten toimenpiteet ovat edistäneet työllisyyttä?

Työllisyysvaikutuksia on arvioitava yleisen tuloksellisuustarkastelun pohjalta.

Miten uusi tai olemassa olevasta parannettu liiketoiminta monipuolisti elinkeinorakennetta?

Miten toimenpiteet ovat edistäneet yritysten kasvua?

Erityistavoite 1.1 Uuden liiketoiminnan luominen

Miten ja millaiset toimenpiteet edistivät uusien, elinkeinorakennetta monipuolistavien yritysten syntymistä?

Miten ja millaiset toimenpiteet edistivät olemassa olevien yritysten uudistumista?

Erityistavoite 1.2 Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen (vain Itä- ja Pohjois-Suomessa)

Arvioitavana on toimenpiteiden tuloksellisuus yleisellä tasolla arvioitaessa erityistavoitteiden toteutumista. Tarkastelu on kohdennettava ainakin siihen, millaisia pullonkauloja toimenpiteillä on avattu.

Erityistavoite 2.1 Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen

Miten ja millaisilla toimenpiteillä on edistetty pk-yritysten kasvua?

Kohde on toimintalinjan 1 arvioinnin painopiste.

Miten ja millaisilla kansainvälistymiseen tähtäävillä toimenpiteillä on edistetty pk-yritysten kasvua?

Miten ja millaisilla toimenpiteillä on lisätty pk-yritysten kansainvälistymisvalmiuksia?

Erityistavoite 3.1 Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen

Onko syntynyt vähähiilisyden edistämiseksi EAKR- ja ESR- tukea saavia hankepareja tai muita toisiaan tukevia kokonaisuuksia? Jos on, miten ne ovat edistäneet vähähiiliseen talouteen siirtymisen tavoitteen saavuttamista?

Miten ja millaiset toimenpiteet ovat edistäneet pk-yritysten energiatehokkuutta?

Toimintalinja 2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen

Toimintalinjan erityistavoitteissa on arvioitava:

Miten toimenpiteet ovat edistäneet työllisyyttä?

Työllisyysvaikutuksia on arvioitava yleisen tuloksellisuustarkastelun pohjalta.

Miten uusi tai olemassa olevasta parannettu liiketoiminta monipuolisti elinkeinorakennetta?

Miten toimenpiteet ovat edistäneet yritysten kasvua?

Miten toimenpiteet ovat edistäneet innovaatioita älykkään erikoistumisen näkökulmasta?

Arvioinnin kohdetta on rajattava alueellisesti.

Erityistavoite 4.1 Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta

Miten toimenpiteet ovat edistäneet ympäristöliiketoiminnan tavoitteiden saavuttamista?

Millainen vaikutus erityistavoitteessa tuetuilla, muilla kuin yrityskohtaisilla hankkeilla on ollut yritysten omien tutkimus- ja kehittämishankkeiden aloittamiseen?

Miten ja millaisilla toimenpiteillä tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen on vaikuttanut sellaisten innovaatioiden aikaansaamiseen, joista syntyy uutta liiketoimintaa?

Miten ja millaisilla muilla toimenpiteillä tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen on vaikuttanut pk-yritysten toimintaedellytysten kehittämiseen?

Miten ja millaisilla toimenpiteillä on vahvistettu tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymiä?

Erityistavoite 5.1 Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen

Miten ja millaisilla yritysکوhtaisilla toimenpiteillä on vaikutettu sellaisten innovaatioiden aikaansaamiseen, joista syntyy uutta liiketoimintaa?

Erityistavoite 3.2 Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen

Onko syntynyt EAKR- ja toisaalta ESR- tukea saavia hankepareja? Jos on, miten ne ovat edistäneet vähähiiliseen talouteen siirtymisen tavoitteen saavuttamista?

Millainen vaikutus erityistavoitteessa tuetuilla hankkeilla on ollut erityistavoitteessa 3.1 tuettavien yritysten vähähiilisyyttä edistävien hankkeiden aloittamiseen?

Miten ja millaisilla toimenpiteillä on vaikutettu sellaisten energiatehokkaiden ratkaisujen kehittämiseen, joista syntyy kasvua ja uutta liiketoimintaa?

Toimintalinja 3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus

Toimintalinjan erityistavoitteissa on arvioitava:

Miten toimenpiteet ovat edistäneet työllistymistä ja työllisyyttä?

Erityistavoite 6.1 Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen

Miten ja millaiset toimenpiteet ovat vastanneet toimintalinjojen 1 ja 2 tuella kehitettyjen pk-yritysten työvoimatarpeisiin?

Miten ja millaiset toimenpiteet ovat edistäneet nuorten koulutukseen ohjautumista ja työllistymistä?

Miten ja millaiset toimenpiteet ovat nuorten maahanmuuttajien koulutukseen ohjautumista ja työllistymistä?

Miten ja millaiset toimenpiteet ovat edistäneet ikääntyneiden koulutukseen ohjautumista ja työllistymistä?

Erityistavoite 7.1 Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kehittäminen

Miten ja millaiset toimenpiteet ovat edistäneet työhyvinvointia ja samalla tuottavuutta pk-yrityksissä?

Erityistavoite 8.1 Työ- ja koulutusurien sukupuolenmukaisen eriytymisen lieventäminen

Arvioitavana on vähintään toimenpiteiden tuloksellisuus yleisellä tasolla arvioidessa erityistavoitteiden toteutumista.

Toimintalinja 4 Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen

Toimintalinjan erityistavoitteissa on arvioitava:

Miten toimenpiteet ovat vastanneet toimintalinjan 1 tuella kehitettyjen pk-yritysten osaamistarpeisiin?

Miten toimenpiteet ovat edistäneet työllistymistä ja työllisyyttä?

Erityistavoite 9.1 Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen

Miten ja millaiset toimenpiteet ovat edistäneet nuorten työmarkkina-aseman paranemista?

Miten ja millaiset toimenpiteet ovat parantaneet ikääntyneiden osaamista ja koulutustasoa?

Erityistavoite 9.2 Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen

Miten ja millaisilla toimenpiteillä on edistetty koulutuksen osuvuutta kasvu- ja rakennemuutosaloilla?

Toimintalinja 5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta

Toimintalinjan erityistavoitteessa on arvioitava:

Miten toimenpiteillä on edistetty työllisyyspolkujen rakentamista?

Erityistavoite 10.1 Syrjäytymisen ehkäiseminen

Miten ja millaiset toimenpiteet ovat ehkäisseet nuorten syrjäytymistä ja edistäneet työllistyvyyttä?

Miten ja millaiset toimenpiteet ovat ehkäisseet nuorten maahanmuuttajien syrjäytymistä ja edistäneet työllistyvyyttä?

Miten ja millaiset toimenpiteet ovat ehkäisseet ikääntyneiden syrjäytymistä ja edistäneet työllistyvyyttä?

Toimintalinja 6

Erityistavoite 11.1 RR-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen

Erityistavoitteen arviointikysymykset sisältyvät kohtaan Ohjelman hallinto ja toimeenpano.

Toimintalinja 7

Erityistavoite 12.1 RR-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen

Erityistavoitteen arviointikysymykset sisältyvät kohtaan Ohjelman hallinto ja toimeenpano.

2.3. Ohjelman poikkileikkaavat arviointikysymykset

Ohjelman poikkileikkaavien arviointikysymyksiin vastattaessa tilaaja edellyttää yleisen tason tuloksellisuustarkastelun.

Arviointikysymyksiin on vastattava luvun 2.1. kohdan 2 mukaisesti.

2.3.1. Horisontaaliset periaatteet

Horisontaalisista periaatteista sukupuolten välisen tasa-arvon sekä yhtäläisten mahdollisuuksien ja syrjimättömyyden edistäminen on asetettu yleisasetuksen 7 artiklassa sekä ESR –asetuksen 7 ja 8 artiklassa. Kestävän kehityksen edistäminen on asetettu yleisasetuksen 8 artiklassa.

Valitun toimittajan on arviointityön aikana viipymättä esitettävä kohdissa 2.3.1.1. - 2.3.1.3. esitettyjen kysymysten kysymyksenasettelun muuntamista, mikäli tutkimus edellä mainituin kohdennuksin ei tuota tuloksia käytettävissä olevan tietoaineiston pohjalta tai muusta vastaavasta syystä. Tarkennuksen muuntaminen voi tarkoittaa arvioinnin kohteen laajentamista, supistamista tai uutta kohdetta edellä esitetyn tilalle. Muunnokset on perusteltavien esitettävä ti-laajalle, ja tilaajan on hyväksyttävä ne. Esitetyllä ja hyväksytyllä muunnoksella ei ole vaikutusta hankinnan kokonaishintaan. Kyse ei ole lisätyöstä tai lisätilauksesta, vaan hankinnan kohteen tarkentamisesta.

2.3.1.1. Arviointikysymykset sukupuolten välisen tasa-arvon periaatteen toteutumisesta

Miten sukupuolten välisen tasa-arvon periaate on toteutunut ohjelman toimeenpanossa? Vastattaessa on huomioitava kappaleessa 2.3.1. mainittujen asetusten vaatimukset.

Miten sukupuolten välisen tasa-arvon periaate on toteutunut rahastoittain ja toimintalinjoittain?

Miten sukupuolten välisen tasa-arvon toteutumisen arviointia ohjelmatyössä voidaan kehittää?

2.3.1.2. Arviointikysymykset yhtäläisten mahdollisuuksien ja syrjimättömyyden periaatteen toteutumisesta

Miten yhtäläisten mahdollisuuksien ja syrjimättömyyden periaatteet ovat toteutuneet ohjelman toimeenpanossa? Vastattaessa on huomioitava kappaleessa 2.3.1. mainittujen asetusten vaatimukset.

Miten syrjimättömyyden periaatteet ovat toteutuneet rahastoittain ja toimintalinjoittain?

Miten syrjimättömyyden toteutumisen arviointia ohjelmatyössä voidaan kehittää?

2.3.1.3. Arviointikysymykset kestävän kehityksen periaatteen toteutumisesta

Miten kestävän kehityksen periaate on toteutunut ohjelman toimeenpanossa? Vastattaessa on huomioitava kappaleessa 2.3.1. mainittujen asetusten vaatimukset.

Miten kestävän kehityksen tavoite on toteutunut rahastoittain ja toimintalinjoittain?

Miten kestävän kehityksen toteutumisen arviointia ohjelmatyössä voidaan kehittää?

Miten toimenpiteet ovat edistäneet kestävän kehityksen eri ulottuvuuksien (ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen) toteutumista?

2.3.2. Ohjelman hallinto ja toimeenpano (toimintalinjat 6 ja 7)

Ohjelman sisältöjä koskevan arvioinnin ohella arvioinnin tulee vastata kysymyksiin ohjelman hallinnon ja toimeenpanon tehokkuudesta sekä tuloksellisuudesta yleisellä tasolla.

Toimiiko hallinto tuloksellisesti? Millaisia pullonkauloja hallinnon toiminnoissa, esimerkiksi hankevalinnassa, on tunnistettavissa suhteessa ohjelman tavoitteisiin?

Toimiiko hallinto ja toimeenpano tehokkaasti? Mitkä toimeenpanon mallit osoittautuvat toimiviksi ja kustannustehokkaiksi, mitkä eivät? Onko projektimainen rahoituksen kanavointi tehokas tapa toteuttaa ohjelman toimenpiteitä?

Miten hallinnossa ja toimeenpanossa toteutuu tasalaatuisuus ja asiakasnäkökulma? Onko eroja alueittain tai rahastoittain? Miten tuensaajan hallinnollisen taakan vähentäminen on toteutunut?

Ohjelman hallinnon ja toimeenpanon arvioinnin on vastattava kysymykseen toimintalinjojen 6 ja 7 erityistavoitteiden toteutumisesta.

Valitun toimittajan on arviointityön aikana viipymättä esitettävä kysymyksenasettelun muuntamista, mikäli tutkimus edellä mainituin kohdennuksin ei tuota tuloksia käytettävissä olevan tietoa-aineiston pohjalta tai muusta vastaavasta syystä. Tarkennuksen muuntaminen voi tarkoittaa arvioinnin kohteen laajentamista, supistamista tai uutta kohdetta edellä esitetyn tilalle. Muunnokset on perusteltavina esitettävä tilaajalle, ja tilaajan on hyväksyttävä ne. Esitetyllä ja hyväksytyllä muunnoksella ei ole vaikutusta hankinnan kokonaishintaan. Kyse ei ole lisätyöstä tai lisätilauksesta, vaan hankinnan kohteen tarkentamisesta.

3. ARVIOINNIN TOTEUTTAMINEN

3.1. Arvioinnin toteutus

Ohjelman arvioinnin on perustuttava kahteen lähtökohtaan:

1. Seurantajärjestelmien tuottamaan, koko ohjelmaa koskevaan aineistoon, jolla seurataan ohjelman toteutumista indikaattoritasolla ja sitä tukevaan muuhun ohjelman toteutuksen ja tuloksellisuuden arviointia tukevaan aineistoon. Ohjelman tuloksellisuuden arviointi yleisellä tasolla on katettava koko ohjelma.
2. Edellistä tukevaan, kapeammin kohdennettuun kontrafaktuaaliseen tai teoriapohjaiseen analyysiin tai niiden yhdistelmään. Myös muita arviointimenetelmiä on mahdollista hyödyntää edellyttäen, että ne tuottavat johtopäätökset jäljempänä kohdassa 2 esitetyllä tavalla. Tällä tavoin syvennetty arviointi on osa ohjelman laajempaa tuloksellisuuden arviointia.

Ohjelman arviointi tapahtuu ensisijaisesti edellä mainittujen lähtökohtien yhdistelmänä.

1. Toimittaja suorittaa seurantajärjestelmien pohjalta ohjelman toteutumista ja tuloksia koskevaa tarkastelua luvussa 2 kuvatuilla ohjelmarakenteen ja sen ylittävillä tasoilla. Toimittajan on tuotettava tietoa siitä, miten ohjelma on edennyt suhteessa tavoitteisiinsa.

Toimittaja suorittaa ohjelman yleisen tuloksellisuustarkastelun sekä toimeenpanon arvioinnin, jotka kuvaavat, miten ohjelma on edennyt sekä miten ja millaisissa olosuhteissa ohjelmaa on toteutettu. Tässä vaiheessa indikaattoreihin pohjautuvan aineiston antamaa tietoa on tuettava analyysillä ohjelman toimintaolosuhteista, toteutuksesta ja hallinnon toiminnasta sekä mm. hankehakujen toteuttamiseen ja onnistumiseen liittyvistä kysymyksistä. Ohjelman toimeenpanon arvioinnissa kyse on pääosin laadullisen tehokkuuden arvioinnista (vrt. kohta 2.3.2).

Kuten edellä on todettu, kohdan 1 on tuotettava tietoa koko ohjelman etenemisestä, onko ohjelma edennyt tavoitteiden mukaisesti; millä valituilla alueilla toiminta vaikuttaa olevan tuloksellista ja millä ei. Kohdassa on huomioitava toimintaolosuhteet ja niiden mahdollisesti aiheuttamat pullonkaulat. Kokonaisuus muodostaa arvioinnin yleisen tason ja samalla pohjan tarkemmalle tutkimukselle.

2. Kontrafaktuaaliseen ja teoriapohjaiseen tarkasteluun perustuva tutkimus on syvennettävä analyysin tasoa. Tilaaja on määritellyt syvemmän tarkastelun kohteet kohdassa 2.2.4.2. Tämän vaiheen on tuotettava tarkempaa analyysiä eri toimenpiteiden logiikasta, niiden toteuttamisessa kohdatuista ongelmista ja onnistumisista sekä selittää, miksi näin on tapahtunut.

Tilaajan arvioinnille asettama tavoite on tuloksellisuuden arviointi tavalla, jolla kohdat 1 ja 2 muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden.

3.2. Tietoaineistot

Tilaajan vastuulla on EURA 2014 – rakennerahastoprosessien hallinnointijärjestelmä. Tietojärjestelmä kerää tietoaineistoja rakennerahastojen osarahoittamista hankkeista. Näihin tietoihin sisältyvät myös loppuraportit sekä seurantatiedot indikaattoritietoineen, lukuun ottamatta ESR –hankkeisiin osallistuvista henkilöistä kerättäviä indikaattoritietoja.

EURA 2014 –tietojärjestelmän liitännäisjärjestelmiä ovat Tuki2014, EVAL ja ESR Henkilö – Palvelu. Tuki2014 –tietojärjestelmässä hallinnoidaan yritystukilain mukaiset hankkeet. EVAL –tietojärjestelmässä hallinnoidaan Innovaatorahoituskeskus TEKES:n rahoittamat hankkeet. ESR Henkilö –Palvelu:ssa hallinnoidaan ESR –hankkeisiin osallistuvien henkilöiden tietoja.

EURA 2014 –tietojärjestelmästä käytettävissä olevien tietojen lisäksi tilaaja hankkii tarvittaessa raaka-datan saatavilla olevista tietokannoista toimittajalle. Toimittajan tehtävänä on muokata toimitettu raaka-data, jota toimittaja hyödyntää yleisessä tuloksellisuustarkastelussa. Muokattu data toimii myöhemmin myös tausta-aineistona tarkemmin kohdistetuille arvioinneille.

Tietojärjestelmistä saatavan tietoaineiston lisäksi toimittajan on hyödynnettävä monipuolisesti muuta saatavilla olevaa tietoaineistoa, esimerkiksi tutkittavan kohteen sisällöistä tehtyjä arviointeja ja muita tutkimuksia, selvityksiä ja tilastokatsauksia.

3.3. Työsuunnitelma arvioinnin toteuttamiseksi

Arviointi toteutetaan sopimukseen liitettävän projektisuunnitelman perusteella. Projektisuunnitelma laaditaan tilaajan ja toimittajan yhteistyönä ja se perustuu tarjoajan ehdotukseen työsuunnitelmaksi. Työsuunnitelman tulee sisältää seuraavat osa-alueet: arvioinnin metodologiset

ehdotukset (käytettävät arviointimenetelmät ja aineistonhankintamenetelmät), laadunvarmistussuunnitelma, resurssit ja työmääräarvio, tehtävien vaiheistaminen ja aikataulutus sekä viestintäsuunnitelma.

Tarjouksen tekijän on tehtävä ehdotus arvioinnissa käytettäväksi menetelmiksi kunkin erityistavoitteen tasolla. Työsuunnitelmasta tulee käydä ilmi myös, millaisia aineistonhankintamenetelmiä aiotaan käyttää kunkin arvioinnin kohteen luonteesta riippuen. Arvioinnissa on käytettävä menetelmiä, jotka tuottavat johtopäätöksiä vaikutuksista, vaikuttavuudesta, tehokkuudesta ja tuloksellisuudesta. Lähtökohtaisia menetelmiä ovat teoriapohjainen ja kontrafaktuaalinen menetelmä. Myös muut vastaavat menetelmät ovat mahdollisia, mikäli ne tuottavat vastaavia johtopäätöksiä. Tarjouksen tekijän on esiteltävä mahdolliset muut menetelmät ja perusteltava ehdotuksensa. Menetelmien lopullinen valinta tapahtuu arviointityön aikana, kun tietoaiston saatavuus tarkentuu suhteessa arvioitaviin kohteisiin.

Laadunvarmistussuunnitelmasta on käytävä ilmi, miten palvelun laatu turvataan järjestettäessä arviointityön hallinto (organisointi, vastuunjako) ja riskienhallinta. Tarjoajan on esiteltävä arviointityön hallinnon ja riskienhallinnan järjestäminen laadunvarmistuksen näkökulmasta.

Tarjoajan tulee kuvata arvioinnin edellyttämä työmäärä ja siihen kohdennettavat resurssit. Työmäärästä on esiteltävä arvio henkilötyökuukauden tarkkuudella. Resursseilla tarkoitetaan hankehenkilöstöä kokonaisuutena, sisältäen avainhenkilöt ja mahdollisen muun henkilöstön. Tässä kohdassa on kuvattava henkilöstöresurssi kokonaisuutena. Avainhenkilöiden osaamista, joka on eritelty yksityiskohtaisesti henkilöstön osaamisen vertailua varten, ei eritellä yksityiskohtaisella tasolla tässä. Tarkoituksena on kuvata henkilöstöresurssi kokonaisuutena. Jokaisen hankehenkilöstöön kuuluvan työmäärä on eriteltävä. Avainhenkilöiden osalta esitetyn työmäärän on vastattava CV –lomakkeessa (Liite 13) kohdassa 1 esitettyä arviota.

Työmäärä ja resurssit on kuvattava sekä arvioinnin kokonaisuudessa että eriteltynä arvioinnin osa-alueittain. On tarjoajan ratkaistavissa, miten tarjoaja jakaa osa-alueet. Vaihtoehtoina ovat esimerkiksi väliraporteissa edellytetyt osa-alueet tai jaottelu toimintalinjat/horisontaaliset periaatteet/hallinto ja toimeenpano.

Arvioinnin osa-alueiden toteutukseen liittyen on myös laadittava suunnitelma tehtävien keskinäisestä vaiheistamisesta ja aikataulutuksesta. Riippumatta siitä, miten tarjoaja jakaa arvioinnin osa-alueiksi työmäärän ja resurssien erittelyssä, on tehtävien vaiheistaminen ja aikataulutus esiteltävä tässä väli- ja loppuraporteilta edellytetyjä sisältövaatimuksia noudattaen. Raportointi ja aikataulu raporttien toimittamiseksi on esitelty itse tarjouspyynnössä.

Viestinnän on tuettava arvioinnin tulosten hyödynnettävyyttä. Arvioinnin ensisijaiset sidosryhmät ovat komissio, ohjelman seurantakomitea ja sen sihteeristö sekä tilaajan asettama arvioinnin ohjausryhmä. Arvioinnin kohderyhmiä ovat esimerkiksi kansallisessa toimintaympäristössä vastaavia sisältöjä toteuttavat ja hallinnoivat tahot, rakennerahasto-ohjelmatyötä tekevät organisaatiot sekä rakennerahasto-ohjelmasta rahoitetuista toimenpiteistä hyötyvät tahot. Hallintoviranomaisen tehtävänä on asettaa arvioinnit myös suuren yleisön nähtäville. Hallintoviranomaisen laatima viestintästrategia on nähtävillä sivuilla <http://www.rakennerahastot.fi/viestinta>.

Tarjoajan on työsuunnitelmassaan esiteltävä viestintäsuunnitelma arvioinnin tulosten levittämiseksi. Tarjoajan on esiteltävä viestintäsuunnitelmassaan, miten tarjoaja toteuttaisi omalta osaltaan arvioinnin tulosten levittämisen. Arviointituloksista viestinnän on oltava yhdenmukaista hallintoviranomaisen viestintästrategian kanssa. Viestintäsuunnitelmaa tarkennetaan sopimuksen liitteeksi tulevassa projektisuunnitelmassa yhdessä tilaajan kanssa sovittavilla tavoilla. Tarjoajan toimittaman viestintäsuunnitelman toteutuksen koordinoinnista (sisällöt ja aikataulu) vastaa tilaaja.

3.4. Matkojen sisältö ja matkakustannukset

Matkakustannuksia ei korvata vaan ne sisältyvät kokonaishintaan. Toimittajan on tilaajan niin edellyttäessä esiteltävä työn etenemistä ja työn tuloksia sidos- ja kohderyhmille sekä myös varauduttava seuraaviin mahdollisesti matkakustannuksia aiheuttaviin tilaisuuksiin:

- enintään 15 tapaamista tilaajan kanssa tilaajan tiloissa, kun tilaaja niin edellyttää. Osa tapaamisista on sisällöstä riippuen mahdollista järjestää sähköisin työvälinein. Projekti-päälliköksi nimetyn henkilön on oltava tapaamisissa paikalla.
- enintään viisi (5) tapaamista ohjausryhmän mahdollisille kokouksille.
- enintään 15 tapaamista arviointityön tilannekatsauksina seurantakomitealle ja arvioinnin ohjausryhmälle, kun tilaaja niin edellyttää. Seurantakomitean kokoukset järjestetään lähtökohtaisesti puolivuositain, joista toinen pääsääntöisesti Helsingissä, toinen muualla Suomessa. Arvioinnin ohjausryhmän kokoukset järjestetään tilaajan tiloissa.
- enintään viisi (5) tilaisuutta arviointityön esittelyyn arviointityön aikana ja sen päättyessä muille sidos- tai kohderyhmille. Tilaisuudet ovat mahdollisia Helsingissä tai muualla Suomessa.
- ESR –pitkän aikavälin tulosindikaattoritietojen tuottaminen tilaajan tiloissa tilaajan niin edellyttäessä. Työn kohteena on enintään neljä työkokonaisuutta, koska tietojen tuottaminen kohdassa 2.2.3.2. kuvatulla tavalla on suoritettava enintään neljä kertaa sopimus-aikana. Mikäli yhdessä työkokonaisuudessa tehdyn otoksen perusteella ei saada riittävää määrää vastauksia, on tilaajan uusittava otos ja arvioijan toistettava kysely samassa työkokonaisuudessa. Toimittajan on suoritettava kyselyn lisäksi myös aineiston käsittely ja johtopäätökset tilaajan tiloissa tilaajan niin edellyttäessä.

Mikäli edellä mainittujen tilaisuuksien lisäksi tilaaja havaitsee tarvetta muihin tilaisuuksiin osallistumiselle, niistä sovitaan yhdessä ja niiden matkakustannuksista vastaa tilaaja.

3.5. Taustamateriaalia

The Programming period 2014 – 2020, Guidance document on Monitoring and Evaluation, European Cohesion Fund, European Regional Development Fund, Concepts and Recommendations, March 2014.

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/2014/working/wd_2014_en.pdf

Programming period 2014-2020, Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy, European Social Fund, Guidance document, June 2015.

ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7884&langId=en

Guidance document, Annex D – Practical guidance on data collection and validation, September 2015. <https://ec.europa.eu/sfc/en/system/files/ged/Annex%20D%20-%20Practical%20guidance%20on%20data%20collection%20and%20validation.pdf>

Design and commissioning of counterfactual impact evaluations

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7646>

Evalsed Sourcebook, Method and Techniques

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/guide/evaluation_sourcebook.pdf

Eurooppa 2020-strategia http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_FI_ACT_part1_v1.pdf

Eurooppa 2020-strategian kansallinen toimenpideohjelma

http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2015/nrp2015_finland_fi.pdf